

I. Abban az esetben, ha a büntetőügyben szolgáltatott hamis magánokiratra figyelemmel a bíróság ítéletében megállapította, hogy a terhelt a gyermektartásdíj-hátralékából 240 000 forintot megfizetett, a jogerős ítélet, mint teljes bizonyító erővel bíró közokirat alkalmas annak a ténynek a bizonyítására, hogy a terhelt tartozása – fizetési kötelezettsége – ezen összeg erejéig megszűnt.

II. A hamis magánokiratot szolgáltató terhelt cselekményével megvalósította az intellektuális közokirat-hamisítás büntettének és a hamis okirat szolgáltatásával büntetőügyben elkövetett hamis tanúzás büntettének tényállási elemeit is. E cselekmények alaki halmazata azonban látszólagos; a cselekmény a speciális törvényi tényállás, azaz a hamis tanúzás szerint minősül.

III. A hamis okirat szolgáltatásával elkövetett hamis tanúzás büntette miatt a Btk. 272. § (3) bekezdése szerint a büntetőügy terheltje nem büntethető; így nem büntethető az e cselekménnyel csak látszólagos alaki halmazatban álló intellektuális közokirat-hamisítás büntette miatt sem [Btk. 342. § (1) bek. c) pont., 272. § (2) bek. c) pont].

- [1] A járásbíróság a 2014. szeptember 25. napján kihirdetett ítéletével az I. r. terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan, társtettesként elkövetett lopás büntettében [Btk. 370. § (1) bek., (2) bek. bc) alpont, (3) bek. ba) alpont] és közokirat-hamisítás büntettében [Btk. 342. § (1) bek. c) pont]; ezért őt halmazati büntetésül két év börtönbüntetésre és a közügyektől három év eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra a büntetés kétharmad részének kitöltését követően bocsátható.
- [2] A védelmi fellebbezések alapján eljáró törvényszék a 2015. augusztus 12. napján kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva az I. r. terhelt börtönbüntetését egy évre, a közügyektől eltiltást két évre enyhítette.
- [3] A jogerős ügydöntő határozatok ellen az I. r. terhelt védője felülvizsgálati indítványt nyújtott be, azt a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjára alapítva.
- [4] Abban arra hivatkozott, hogy védence az ellene folyó büntetőügyben szolgáltatott hamis magánokiratot és bűnösségének megállapítására ezért került sor, e cselekmény azonban megítélése szerint nem közokirat-hamisítás, hanem hamis tanúzás büntettének minősülne, ami miatt azonban a Btk. 272. § (3) bekezdésére tekintettel a büntetőügy terheltje nem büntethető; így az eljáró bíróságok törvénysértően állapították meg védence bűnösségét e cselekményben.
- [5] Vitatta a védence terhére megállapított vagyon elleni bűncselekmény minősítését is, mivel álláspontja szerint a lopás dolog elleni erőszakkal történt elkövetése nem volt bizonyított.

- [6] Ezért megítélése szerint a lopás téves minősítése és védenca bűnösségének a közokirat-hamisítás büntetében való törvénysértő megállapítása miatt törvénysértő büntetés kiszabására került sor.
- [7] Eljárási szabálysértésként pedig arra hivatkozott, hogy a bíróságok az indokolási kötelezettségüket hatályon kívül helyezést eredményező módon elmulasztották.
- [8] Mindezekre figyelemmel elsősorban arra tett indítványt, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra, másodsorban pedig arra, hogy a terheltet mentse fel a közokirat-hamisítás büntette alól, a vagyon elleni bűncselekményt minősítse lopás vétségének és emiatt szabjon ki vele szemben közérdekű munkát.
- [9] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a lopás büntette kapcsán az indítványozó a bizonyítékokon keresztül ténylegesen a tényállást támadta, ezért emiatt a felülvizsgálat törvényben kizárt.
- [10] Alaposnak találta azonban a felülvizsgálati indítványt a közokirat-hamisítás kapcsán. Álláspontja szerint a terhelt által az ellene folyamatban lévő büntetőeljárásban csatolt hamis okiratra figyelemmel ugyan a bíróság ítéletében megállapított tények nem felelnek meg a valóságnak, ez azonban mégsem alapozza meg a közokirat-hamisítás büntettét, mivel a bírósági határozat mint rendelkező közokirat nem bizonyítja a benne szereplő tények tartalmi valóságát.
- [11] Ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a terheltet az ellene közokirat-hamisítás büntette miatt emelt vád alól mentse fel, mivel azonban a büntetés kiszabásánál irányadó körülmények nem indokolják a büntetés enyhítését, ezért egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn.
- [12] Az indítványnak az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozó része nem alapos.
- [13] A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.
- [14] A Be. 258. §-ában írtakra figyelemmel a bíróság indokolásában köteles számot adni döntéshozatali tevékenységéről, a felülbíráló bíróság pedig ezt köteles ellenőrizni. A Be. – felülvizsgálati indítványban hivatkozott – 373. § (1) bekezdés III. a) pontja alapján pedig hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés és egyben felülvizsgálati ok, ha a bíróság a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi

minősítése, a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

- [15] Azaz a megtámadott határozat hatályon kívül helyezésére kerül sor ezen eljárási szabálysértés miatt, ha a megtámadott határozat indokolása oly mértékben hiányos, hogy nem állapítható meg belőle: mely bizonyítékokon alapul a jogerős ítéletben megállapított tényállás, nem adott számot a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából jelentős tények alátámasztására szolgáló bizonyítékok értékeléséről, azaz mire alapította a bíróság a döntését, és így meghíúsul az érdemi felülbírálat lehetősége.
- [16] Az eljáró bíróságok azonban indokolási kötelezettségüknek eleget tettek; a bizonyítékokat számba vették, azokat a logika szabályainak betartásával értékelték, nyomon követhetően számot adva bizonyítékértékelő tevékenységükről a tényállásban rögzített valamennyi tény kapcsán.
- [17] Így – a védő által kifejtettekkel szemben – az elsőfokú bíróság részletesen megindokolta azt is, hogy mely bizonyítékok alapján állapította meg a lopási cselekmény kapcsán a dolog elleni erőszak alkalmazását és miért nem fogadta el a terheltek védekezését.
- [18] Ugyanakkor a Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és ez a felülvizsgálati indítványban nem is támadható.
- [19] Erre figyelemmel a Kúria a megállapított tényálláshoz még annak esetleges megalapozatlansága esetén is kötve van, és a felülvizsgálat során a vitatott jogkérdések kizárólag az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálhatók el. A bizonyítékok eltérő értékelésére, eltérő következtetés levonására, bizonyításra, illetve ilyen célból az ítélet hatályon kívül helyezésére nincs törvényes lehetőség.
- [20] Miután a vagyon elleni cselekmény kapcsán az indítványozó ugyan a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozott, ténylegesen azonban a dolog elleni erőszak vitatásával a bizonyítékok helytállóságának és a bíróság bizonyítékértékelő tevékenységének kétségbe vonásán keresztül a törvényi tilalom ellenére az irányadó tényállást támadta, az indítvány ezen része alapján a felülvizsgálat kizárt.
- [21] A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.
- [22] A Kúria az ezen okra alapított indítványt a közokirat-hamisítás kapcsán – a cselekmény

minősítését és erre tekintettel a bűnösség megállapítását vitató részében – alaposnak találta.

- [23] Az irányadó tényállás szerint az I. r. terhelt az ellene tartás elmulasztásának vétsége miatt a járásbíróság előtt korábban folyamatban volt büntetőügyben a 2013. június 13. napján tartott tárgyaláson annak igazolására, hogy gyermektartásdíj-hátralékát törlesztette, és így fizetési kötelezettségének részben eleget tett, egy átutalási megbízásról szóló, a pénzügyintézet bélyegzőjével ellátott okiratot csatolt. Erre tekintettel az ügyész a vádat módosította, és a járásbíróság ítéletében az okiratban megjelölt összeget, mint tényleges teljesítést figyelembe véve állapította meg a tényállást.
- [24] A megbízást azonban a bank a bankszámla fedezetlensége miatt nem teljesítette, és a terheltnek a fedezetlenségről tudomása is volt.
- [25] Ezzel a cselekménnyel a terhelt – szemben az eljáró bíróságok álláspontjával – nem az ún. intellektuális közokirat-hamisítás tényállását valósította meg.
- [26] A Btk. 272. § (2) bekezdés c) pontja szerint – ahogy az 1978. évi IV. törvény 238. § (2) bekezdés c) pontja szerint is – hamis tanúzást valósít meg, aki büntető- vagy polgári ügyben hamis okiratot vagy hamis tárgyi bizonyítási eszközt szolgáltat.
- [27] A Be. 76. § (1) bekezdése szerint az okirat és a tárgyi bizonyítási eszköz a bizonyítás eszközei; azaz a hamis tanúzás idézett törvényi tényállása két bizonyítási eszközt nevesít.
- [28] Azaz az az elkövető, aki akár büntető-, akár polgári perben hamis bizonyítási eszközt, ezen belül okiratot szolgáltat, és annak hamis voltáról tudomással bír, megvalósítja a tanúzás hamis okirat szolgáltatásával elkövetett bűncselekményét, és a bűncselekmény ezen fordulat szerinti elkövetési magatartása független attól, hogy a perben szolgáltatott hamis bizonyítási eszköz az ügy lényeges körülményeire vonatkozik-e.
- [29] A bűncselekmény megállapításának feltétele tehát a szolgáltatott okirat hamis volta, továbbá az, hogy azt polgári vagy büntetőperben szolgáltatassák, és a bizonyítási eszköz hamis voltáról az elkövető tudomással bírjon. Azaz annak nincs jelentősége, hogy az okirat köz- vagy magánokirat. Ráadásul a hamis okirat szolgáltatásával a hamis tanúzás büntette befejezetté válik azzal, hogy hamis okiratról a bíróság tudomást szerez; ehhez nincs szükség arra, hogy annak hitelt is adjon.
- [30] Így a terhelti cselekmény ennek a bűncselekménynek a törvényi tényállását is kimerítette.
- [31] Ugyanakkor töretlen a bírói gyakorlat annak megítélésében, hogy a hamis okirat felhasználása és a hamis okirat szolgáltatásával megvalósuló hamis tanúzás büntetettének alaki halmazata látszólagos; a cselekmény a speciális törvényi tényállás, azaz a hamis tanúzás szerint minősül.

- [32] Ezzel azonos álláspont szerint döntött a Kúria az EBH 2015. B.14. számú elvi határozatában (BH 2014/9. szám).
- [33] Ez irányadó az adott ügyben is.
- [34] Azaz ugyan a terhelt által szolgáltatott hamis magánokirat alapján a bíróság ítéletébe, azaz közokiratba hamis adatok kerültek, és ezzel – a fent már kifejtettekre tekintettel – mindkét bűncselekmény törvényi tényállása megvalósult, halmazatuk azonban csupán látszólagos; a cselekmény a speciális törvényi tényállás, azaz a hamis tanúzás szerint minősül.
- [35] Ugyanakkor – miként arra a felülvizsgálati indítványban a védő is helytállóan hivatkozott – a hamis okirat szolgáltatásával elkövetett hamis tanúzás büntette miatt a Btk. 272. § (3) bekezdése szerint a büntetőügy terheltje nem büntethető.
- [36] A hamis tanúzás kapcsán fennálló büntethetőségi akadályra tekintettel – ahogy azt a Kúria a hivatkozott elvi határozatában is kifejtette – a terhelt a hamis magánokirat felhasználásának vétsége és az intellektuális közokirat-hamisítás büntette miatt sem büntethető.
- [37] Így az I. r. terhelt bűnösségének megállapítására közokirat-hamisítás büntettében a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.
- [38] Ezért a Kúria a terheltet a helyesen a Btk. 272. § (2) bekezdés c) pontja és a (4) bekezdés szerint minősülő bűncselekmény, a hamis tanúzás büntettének vádjá alól – a Btk. 15. § h) pontjára és a 272. § (3) bekezdése szerinti büntethetőséget kizáró okra tekintettel – a Be. 331. § (1) bekezdése és a Be. 6. § (3) bekezdés c) pontja alapján felmentette.
- [39] Nem találta azonban indokoltnak – a Legfőbb Ügyészség álláspontját osztva – a felmentő rendelkezés mellett sem a kiszabott büntetés enyhítését.
- [40] A folytatólagosan, társtettesként elkövetett lopás büntette miatt kiszabható büntetés a Btk. 370. § (3) bekezdése alapján három évig terjedő szabadságvesztés.
- [41] A terhelttel szemben kiszabott egy év szabadságvesztés ezt meg sem közelíti, ahogy a Btk. 80. § (2) bekezdésére figyelemmel irányadó középértéket – az egy év hét hónap tizenöt napot – sem, azaz a büntetés neme és mértéke törvényes.
- [42] Ugyanakkor a büntetés kiszabásánál irányadó és az eljáró bíróságok által hiánytalanul feltárt enyhítő és súlyosító körülményekre, különösen a terhelt többszörösen büntetett előéletére, a korábban kiszabott büntetés végrehajtása, valamint folyamatban lévő büntetőeljárás hatálya alatti folytatólagos és csoportos elkövetésre is tekintettel, a kiszabott büntetés arányban áll az elkövetett cselekmény tárgyi súlyával, a terhelt személyében rejlő társadalomra veszélyességgel, és szükséges a Btk. 79. §-ában meghatározott büntetési célok eléréséhez.
- [43] Ezért a Kúria a megtámadott jogerős ügydöntő határozatokat az I. r. terheltre vonatkozó

részében – a Be. 424. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva – a Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja alapján a fentiek szerint megváltoztatta; egyebekben a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv. I. 1773/2015.)